

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็น ประสบการณ์ในการใช้สื่อการสอน ความต้องการใช้สื่อการสอนที่แท้จริงเปรียบเทียบกับการใช้สื่อการสอนในปัจจุบัน ปัญหาที่เกิดขึ้นในการใช้สื่อการสอนนับตั้งแต่การผลิต การบริการ สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และการใช้สื่อการสอนประกอบการสอน กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นคณาจารย์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 345 คนจาก 14 คณะ ทั้งนี้ไม่รวมถึงคณาจารย์ประจำในคณะศึกษาศาสตร์ สถาบันและโครงการอื่น ๆ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแล้วนำข้อมูลการวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ คือทดสอบค่าไคส์แควร์ (Chi-Square test) หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามข้อมูลดังต่อไปนี้

1. รายละเอียดส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างประชากร

1.1 จากการเปรียบเทียบลักษณะของกลุ่มตัวประชากรที่รู้ไม่ได้ กับลักษณะประชากรที่มีอยู่ตามรายงานสถิติประจำปี 2524 ของมหาวิทยาลัย ด้วยการทดสอบค่าไคส์แควร์ ปรากฏว่าสัดส่วนของลักษณะตัวอย่างประชากร เมื่อพิจารณาจากเพศ ตำแหน่งทางวิชาการและวุฒิสูงสุด ไม่มีความแตกต่างจากลักษณะประชากรที่ถามอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังนั้นจึงสรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถเป็นตัวแทนกลุ่มประชากรทั้งหมดได้

1.2 จากการวิเคราะห์ข้อมูลในรายละเอียดส่วนตัว ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างประชากรส่วนมากเป็นเพศหญิง วุฒิสูงสุดของกลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นผู้ที่มีวุฒิปริญญาโท

มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ที่วุฒิปริญญาเอก ตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ตำแหน่งผู้ช่วยคณบดีและประสภการณ์ในการสอนส่วนมากจะอยู่ในระหว่าง 1-5 ปี รองลงมาคือผู้ที่มีประสภการณ์ในการสอนระหว่าง 6-10 ปี

2. ประสภการณ์และความคิดเห็นในการใช้สื่อการสอน

2.1 ในด้านประสภการณ์ในการใช้สื่อการสอน อาจารย์ส่วนมากในทุกสาขาวิชาผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เอง มีส่วนน้อยที่ให้อาจารย์อื่นที่มีความรู้ช่วยผลิตให้ สำหรับการใช้อสื่อการสอนขณะสอน อาจารย์ส่วนมากจะใช้วิธีการช่วยตัวเองในขณะสอน รองลงมาก็โดยให้เจ้าหน้าที่ภาควิชาหรือคณะช่วย ในด้านความรู้และประสภการณ์ในการใช้อสื่อการสอน อาจารย์เป็นผู้ที่ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองเป็นส่วนมาก รองลงมาก็โดยได้รับความรู้จากการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น

2.2 แหล่งบริการสื่อการสอนที่ใช้มากที่สุดก็คือ หน่วยบริการของภาควิชา รองลงมาคือหน่วยบริการของคณะและหน่วยเทคโนโลยีทางการศึกษา (โสตทัศนศึกษากลาง) ในด้านความคิดเห็นอาจารย์ส่วนใหญ่มีความพอใจ คือชอบในหน่วยบริการสื่อการสอนที่ใช้อยู่

ในด้านความคิดเห็นใน เรื่องแหล่งบริการสื่อการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่าหน่วยบริการของคณะควรจะเป็นผู้บริการมากที่สุด รองลงมาคือหน่วยบริการของภาควิชาและหน่วยเทคโนโลยีทางการศึกษา (โสตทัศนศึกษากลาง) ในด้านการบริการผู้ควรได้รับการบริการมากที่สุดคืออาจารย์ รองลงมาคือนิสิต

2.3 สำหรับการอบรมให้ความรู้ เรื่องสื่อการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นควรให้มหาวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการฝึกอบรม รองลงมาคือคณะ และภาควิชาตามลำดับ

2.4 วิธีสอนอาจารย์ส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยายมากที่สุด รองลงมาก็คือ การสอนปฏิบัติการและการสอนที่ขอใบ้เล็กน้อยที่สุดก็คือ วิธีการศึกษาแบบอิสระ แต่อย่างไรก็ตามอาจารย์มีความเห็นว่า วิธีการสอนนั้นขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชา สภาพการณ์ และที่สำคัญคือวัตถุประสงค์ของวิชานั้น

3. ความต้องการในการใช้สื่อการสอน

3.1 จากการวัดอันดับของค่ามัธยฐานเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความต้องการในการใช้สื่อการสอนกับสภาพการใช้สื่อการสอนที่ใช้จริงในปัจจุบัน ปรากฏว่าความต้องการในการใช้สื่อการสอนมีมากกว่าสภาพการใช้สื่อการสอนที่ใช้จริงในปัจจุบัน ในทุกรายการของชนิดของสื่อการสอนแสดงว่าอาจารย์มีความต้องการใช้สื่อการสอนเพิ่มมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน

3.2 สำหรับความต้องการใช้สื่อการสอน กับสภาพการใช้สื่อการสอนที่ใช้จริงในปัจจุบันของอาจารย์รวมทุกสาขาวิชา ซึ่งอยู่ในระดับความต้องการใช้ทุกครั้งคือ ภาควิชาหรือภาควิชาดาราศาสตร์ เอกสาร สื่อการสอนที่มีความต้องการและสภาพการใช้จริงในปัจจุบันในระดับบ่อยครั้ง คือ เครื่องขยายเสียงและไมโครโฟน แผ่นโปร่งใสและเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

3.3 สื่อการสอนที่มีความต้องการใช้และสภาพการใช้จริงในปัจจุบัน ของอาจารย์เมื่อรวมทุกสาขาวิชาที่อยู่ระดับใช้นาน ๆ ครั้ง และค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ในอันดับท้าย คือ การสอนแบบศูนย์การเรียน แผ่นเสียงและเครื่องเล่นแผ่นเสียง การแสดงละคร ห้องปฏิบัติการทางภาษาและการแสดงหุ่น

3.4 สื่อการสอนที่มีความต้องการใช้เพิ่มขึ้นอย่างมากในปัจจุบัน คือ มีค่ามัธยฐานเลขคณิตที่จัดอันดับระหว่างความต้องการและสภาพการใช้จริงในปัจจุบันต่างกันมากคือ เทปบันทึกและเครื่องบันทึกภาพ งานที่เป็นโครงการ

4. ปัญหาในการใช้สื่อการสอน

ปัญหาในการใช้สื่อการสอนของอาจารย์ที่ประสบมากที่สุด และอยู่ในระดับที่เป็นปัญหามากก็คือ ขาดเครื่องมือในการผลิต ไม่มีเวลาในการผลิต ไม่มีผู้ช่วยผลิต ห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอน และไม่มีวัสดุในการผลิตสื่อการสอน สำหรับปัญหาของอาจารย์ที่อยู่ในระดับเป็นปัญหาในบางครั้ง และอยู่ในอันดับท้ายของการจัดอันดับค่ามัธยฐานเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ ใช้สื่อการสอนและไม่ประสบผลสำเร็จ

สื่อการสอนที่มีอยู่ส่วนมากขาดการใช้การไม่ได้เท่าที่ควร ไม่มีระเบียบวิธีการยืมคืนและบริการ ไม่ทราบแหล่งบริการ และไม่ชอบใช้สื่อการสอนทั้ง ๆ ที่ทราบว่าช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสอน

ปัญหาส่วนใหญ่ในการใช้สื่อการสอน ซึ่งเป็นปัญหามากจะเป็นปัญหาด้านการผลิต รองลงมาจะเป็นปัญหาด้านการบริการสื่อการสอน ซึ่งอยู่ในระดับปัญหาในบางครั้งจนถึงเป็นปัญหามาก

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยบริการสื่อการสอนของมหาวิทยาลัยในปัจจุบัน

5.1 การบริการของหน่วยบริการสื่อการสอน

อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่เคยไปใช้บริการของหน่วยเทคโนโลยีทางการศึกษา (โสตทัศนศึกษากลาง) เนื่องจากอยู่ไกลเกินไป ทำให้เสียเวลา มีอาจารย์บางคนไม่รู้จักหน่วยนี้ และในหลายคณะยังไม่มีหน่วยที่รับผิดชอบด้านบริการสื่อการสอนโดยตรง แต่ถึงแม้ในคณะที่มีหน่วยที่รับผิดชอบแล้วก็ตามก็ยังไม่ทราบว่ามีการบริการและอุปกรณ์อะไรบ้าง ในหน่วยบริการสื่อการสอนการบริการยังไม่ทันกับความต้องการ ยังไม่ทั่วถึง ไม่สะดวก และยังไม่พร้อมในการบริการ มีข้อจำกัดในการบริการคือไม่สามารถให้บริการด้านการผลิตที่มีเทคนิคสูง เช่น การถ่ายภาพยนตร์ การถ่ายทำของเครื่องบันทึกภาพ

ส่วนในด้านดี ก็คือ อาจารย์บางส่วนเห็นว่าหน่วยบริการที่เป็นอยู่ในระดับภาควิชา คณะและมหาวิทยาลัยบริการได้ดีพอสมควร

5.2 ด้านอุปกรณ์สื่อการสอน

อาจารย์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าอุปกรณ์สื่อการสอนในหน่วยบริการสื่อการสอนทั้งในระดับภาควิชา คณะและมหาวิทยาลัยยังมีไม่เพียงพอ ทำให้อาจารย์ต้องลงทุนในการผลิตเอง สำหรับหน่วยบริการระดับภาควิชาและคณะยังขาดอุปกรณ์สื่อการสอนที่จำเป็นที่จะต้องใช้อย่างน้อย ๆ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ แผ่นโปร่งใส เครื่องฉายสไลด์ และในหน่วยบริการระดับคณะและมหาวิทยาลัยมีอุปกรณ์สื่อการสอนค่อนข้างเก่า ขาดสภาพใช้การไม่ได้ และงบประมาณสำหรับการจัดซื้ออุปกรณ์สื่อการสอนไม่เพียงพอ

ส่วนในด้านดี ก็คือในหน่วยบริการระดับภาควิชา บางภาควิชาอาจารย์มีความเห็นว่าอุปกรณ์สื่อการสอนที่มีอยู่เพียงพอกับความต้องการแล้ว

5.3 ด้านบุคลากร

หน่วยบริการสื่อการสอนในระดับภาควิชาและคณะยังขาดเจ้าหน้าที่ หรือบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และความชำนาญในเรื่องสื่อการสอนอย่างแท้จริง นอกจากนั้นหน่วยบริการบางหน่วยยังขาดเจ้าหน้าที่บริการ หรือถ้ามีก็ยังไม่ทั่วถึง ไม่มีประสิทธิภาพในการทำงาน

6. ข้อเสนอแนะ เพื่อดำเนินงานของหน่วยบริการสื่อการสอนของมหาวิทยาลัย เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่มีอยู่

6.1 การบริการของหน่วยบริการสื่อการสอน

อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นว่า หน่วยบริการสื่อการสอนทั้งในระดับคณะและมหาวิทยาลัยควรจะมีการประชาสัมพันธ์ในด้านบริการ และอุปกรณ์ว่าจะไรบ้าง และเห็นว่า หน่วยบริการสื่อการสอนของมหาวิทยาลัยควรเป็นแหล่งของความรู้ ความก้าวหน้า เทคนิคพิเศษของสื่อการสอน มีบริการกิจกรรมพิเศษ จัดนิทรรศการ ประกวดผลงานและอบรมให้ความรู้ด้านสื่อการสอน ให้รู้สึกใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด ทั้งยังเห็นควรว่าหน่วยบริการสื่อการสอนทั้งในระดับภาควิชา คณะและมหาวิทยาลัยน่าจะมีการวางแผนการทำงานให้ประสานสอดคล้องกันรวมทั้งช่วยเหลือกันด้วย

6.2 ด้านอุปกรณ์สื่อการสอน

อาจารย์ส่วนใหญ่เสนอแนะว่า หน่วยบริการสื่อการสอนควรมีอุปกรณ์สื่อการสอนที่จำเป็น ซึ่งควรมีมากพอและใช้ได้อย่างสม่ำเสมอ ส่วนในท้องเรียนของคณะต่าง ๆ ควรมีอุปกรณ์สื่อการสอนที่จำเป็นที่ใช้อย่างน้อย ๆ ติดตั้งอยู่ เช่น เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายลำโพง เป็นต้น นอกจากนี้ยังเห็นควรให้เพิ่มงบประมาณสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์สื่อการสอนให้เพียงพอ

6.3 ด้านบุคลากร

อาจารย์ส่วนใหญ่เสนอแนะว่า หน่วยบริการสื่อการสอนควรมีบุคลากร หรือ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ ช่วยอาจารย์ในการผลิต ให้ความสำคัญ ช่อมแซมอุปกรณ์วัสดุที่เสียหายได้ นอกจากนี้ยัง เสนอแนะให้ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ให้ดีขึ้น โดยเฉพาะในหน่วยบริการสื่อการสอนของคณะทันตแพทยศาสตร์และ แพทยศาสตร์ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยเทคโนโลยีทางการศึกษา (โสตทัศนศึกษากลาง)

7. ข้อเสนอแนะอื่น

มหาวิทยาลัยควรจัดอบรมให้ความรู้ในด้านสื่อการสอนให้กับอาจารย์ รวมทั้งจัดสรรเงินให้กับคณะและภาควิชาในการผลิตสื่อการสอน ซึ่งการจัดสรรเงินก็ไม่ควรจะต้อง ขยับข้อนี้ให้ทำรายการขออนุมัติจนเกินไป นอกจากนี้ยัง เห็นว่ามหาวิทยาลัยควรมีนโยบายอย่างแน่ชัด เกี่ยวกับหน่วยบริการสื่อการสอนทั้งในระดับภาควิชา คณะและมหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากข้อมูลในด้านรายละเอียดส่วนตัวพบว่าอาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร ส่วนมากจะเป็นอาจารย์ใหม่ ๆ ที่เพิ่งจบการศึกษามา จะเห็นได้จากประสบการณ์การสอนส่วน มากอยู่ระหว่าง 1-5 ปี ตำแหน่งทางวิชาการเป็นอาจารย์ ดังนั้นจึงเป็นโอกาสที่ดีที่อาจารย์ เหล่านี้กำลังมีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงการสอนของตนให้ดีและก้าวหน้าขึ้นซึ่ง ย่อมทำได้ ง่าย การที่จะสร้างเสริมความรู้ด้วยการให้อาจารย์เหล่านั้นได้เห็นความสำคัญของสื่อการสอน ที่มีส่วนช่วยทำให้การสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้นนั้นย่อมทำได้ และส่งผลดีต่อผลิตที่จะได้รับการ อบรมสั่งสอนจากอาจารย์เหล่านี้ซึ่งก็จะได้บัณฑิตที่มีคุณภาพ

2. **สำหรับประสบการณ์ด้านสื่อการสอนอาจารย์ส่วนใหญ่ผลิต/ใช้และหาความรู้** ด้านสื่อการสอนด้วยตนเอง เพราะฉะนั้นจะมองได้ใน 2 ประเด็นคือ

2.1 สื่อการสอนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังไม่พร้อมสำหรับการบริการ อาจารย์ส่วนใหญ่จึงใช้วิธีการช่วยตนเอง

2.2 การหาความรู้ในการผลิตและการใช้สื่อการสอนด้วยตนเอง ถ้าทำได้
อย่างถูกวิธีการก็จะทำให้บังเกิดผลดีต่อกระบวนการเรียนการสอน

3. แหล่งบริการสื่อการสอนที่ใช้มากที่สุดคือระดับภาควิชา แต่มีความเห็นว่าแหล่ง
ที่ควรบริการที่เหมาะสมคือระดับคณะ สำหรับระดับมหาวิทยาลัยคือหน่วยเทคโนโลยีทางการ
ศึกษา (โสตทัศนศึกษากลาง) จะเป็นแหล่งที่ใช้บริการน้อยที่สุด และเห็นว่าไม่ควรเป็นผู้ให้
บริการ ฮีให้ เห็นได้ว่า การรวมงานบริการ เข้าไว้ในส่วนกลางของมหาวิทยาลัยที่ดำเนินอยู่ไม่
ค่อยจะตรงกับความต้องการนัก ความคิดเห็นที่ว่าหน่วยบริการสื่อการสอนของมหาวิทยาลัยคือ
หน่วยเทคโนโลยีทางการศึกษา (โสตทัศนศึกษากลาง) ไม่ควรอยู่ห่างไกล และควรมีการ
ประชาสัมพันธ์ในการบริการนั้นน่าจะดำเนินการอย่างจริงจังและมากขึ้น การที่หน่วยเทคโนโลยี
ทางการศึกษา (โสตทัศนศึกษากลาง) ตั้งมานานกว่า 20 ปี แต่มีคนไปใช้บริการน้อย
กว่าที่ควรนั้น ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องน่าจะจะได้หาทางพิจารณาด้วยวิธีการหาข้อมูลรวมทั้ง
ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วหาทางแก้ไข

สิ่งที่น่าจะพิจารณาก็คือ การวางแผนโดยเพิ่มงบประมาณในด้าน
จัดซื้ออุปกรณ์สื่อการสอนให้คณะแผนกหน่วยงานกลางของมหาวิทยาลัยซึ่งที่กระทำอยู่ อาจจะทำให้
เกิดผลดีหรือผลเสียก็ได้เพราะถ้าหน่วยงานระดับคณะมีความรู้ ความสามารถในการใช้สื่อ
การสอนเป็นอย่างดีก็จะคุ้มค่า แต่ถ้าผู้ใช้ไม่ตระหนักในคุณค่าแล้วเท่ากับว่าเป็นการสูญเปล่า
และสิ้นเปลืองงบประมาณโดยใช่เหตุ

4. ในด้านการสอนในปัจจุบัน อาจารย์ยังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ซึ่งการ
สอนแบบนี้เป็นวิธีการสอนแบบดั้งเดิมและยังใช้อยู่ในปัจจุบัน เพราะการสอนแบบบรรยายก็
เป็นวิธีการสอนที่สะดวกสำหรับผู้สอนที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ แต่ถ้ามหาวิทยาลัยจะได้เพิ่ม
ทุนความรู้และเทคนิคบางประการของการสอนแบบบรรยายโดยเปลี่ยนจากยืนหน้าชั้นพูดหรือ
บรรยายเพียงอย่างเดียว มาประกอบการบรรยายด้วยวิธีการใช้สื่อการสอนและให้ผู้เรียนมี
ส่วนร่วมในการเรียนการสอนมากขึ้น ซึ่งก็จะทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจมากขึ้นและบรรลุ
วัตถุประสงค์ได้ ฉะนั้นวิธีดำเนินการที่จะช่วยได้ก็คือมหาวิทยาลัยน่าจะจัดให้มีการอบรมเทคนิค
ต่าง ๆ ในการใช้สื่อการสอนประกอบการสอนแบบบรรยาย

5. ในด้านความต้องการในการใช้สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ อาจารย์ส่วนมากยังคงนิยมใช้กระดานดำ กระดานขาว แต่สื่อการสอนที่กำลังรับบทบาทมากขึ้นก็คือ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะและแผ่นโปร่งใส สื่อการสอน 2 ประเภทนี้สามารถใช้แทนกันได้ แต่ทั้งกระดานดำหรือกระดานขาว และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะกับแผ่นโปร่งใสก็มีจุดอ่อนบางอย่าง จำเป็นที่ผู้ใช้จะต้องเข้าใจและเลือกใช้ชนิดของสื่อการสอนให้เหมาะสมกับสภาพการสอน

เมื่อเปรียบเทียบความต้องการใช้สื่อการสอนที่แท้จริงกับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันพบว่า อาจารย์มีความต้องการในการใช้สื่อการสอนบางอย่างเพิ่มมากกว่าเดิม โดยเฉพาะเทปบันทึกภาพและเครื่องบันทึกภาพ งานที่เป็นโครงการ ฉะนั้นมหาวิทยาลัยควรจะสนับสนุนให้มีเครื่องมือและกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ให้มากขึ้น

6. ในด้านปัญหาส่วนใหญ่จะเป็นด้านการผลิตสื่อการสอน เพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยก็ควรจัดงบประมาณให้เพียงพอในด้านนี้ให้กับหน่วยบริการสื่อการสอน

7. จากความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการดำเนินงานของหน่วยบริการสื่อการสอนของมหาวิทยาลัยโดยทั่วไป ยังต้องปรับปรุงทั้งด้านการบริการ อุปกรณ์และบุคลากร

8. หน่วยงานที่ให้บริการถ้าจะให้สอดคล้องกับความต้องการตามที่ได้จากข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนให้มีการจัดหน่วยบริการสื่อการสอนระดับคณะให้ทั่วถึงกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อ

1. ควรมีการวิเคราะห์เกี่ยวกับหน่วยจัดดำเนินการให้บริการ ชีตงานบริการ อุปกรณ์สื่อการสอนที่มีอยู่ว่า เพียงพอกับความต้องการและใช้ได้อย่างคุ้มค่าหรือไม่

2. ควรวิเคราะห์การจัดตั้งหน่วยจัดดำเนินการให้บริการสื่อการสอนที่เหมาะสมในระดับมหาวิทยาลัย

3. ควรจะมีการวิจัยถึงผลของการใช้สื่อการสอนต่อการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ